

Provozní řád veřejné nebo komerční studny, informace

Povinnost vypracovat provozní řád je uvedena v § 3c zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen **zákon č. 258/2000 Sb.**). Novela zákona, která nabyla účinnosti dne 1. 11. 2017, ukládá provozovatelům vodovodů a jiných systémů veřejného zásobování vodou povinnost nově zpracovat provozní řád a předložit ho orgánu ochrany veřejného zdraví ke schválení. **Tato povinnost se vztahuje nejen na nové provozovatele vodních zdrojů, ale i na ty, kteří v minulosti provozní řády vypracovali a tyto mají krajskou hygienickou stanicí schváleny.** Povinnost zpracovat posouzení rizik nemají osoby uvedené v § 3 odst. 2 písm. b) a dále osoby uvedené v § 3 odst. 2 písm. c) a d) zákona, pokud dodávají pitnou vodu do objektů se sezónním provozem (netrvá déle než 6 měsíců).

Nově pojatý provozní řád obsahuje **tři nové věci**:

- posouzení rizik
- monitorovací program
- způsob vedení záznamů o kontrole funkčnosti systému zásobování a o provádění údržby (čili způsob, jak jsou provozní činnosti dokumentovány).

Přechodné období pro zpracování nově pojatých provozních řádů je 6 let od doby nabytí platnosti zákona, tj. do 1. 11. 2023. Krajská hygienická stanice upozorňuje, že podat Váš provozní řád co nejdříve bude výhodou, neboť od počátku roku 2021 do doby uplynutí lhůty pro podávání žádostí bude pozornost zaměřena zejména na vodovody, kterých máme v kraji cca 260, u nichž vypracování a vyhodnocení provozního řádu s analýzou rizik a monitorovacím programem bude časově velmi náročné.

Konkrétně **provozní řád musí obsahovat**:

- údaje o zdroji a místu odběru vzorků surové vody
- základní údaje o technologii úpravy vody, používaných chemických látkách a chemických směsích
- údaje o opatřeních nutných pro omezení nepřijatelných rizik
- předpokládaný počet zásobovaných osob
- monitorovací program*
- posouzení rizik**
- způsob vedení záznamů o kontrole funkce systému zásobování a o provádění údržby

Způsob provádění monitorovacího programu a postup vypracování posouzení rizik a hodnocení výsledků tohoto postupu je zakotven ve vyhlášce č. 252/2004 Sb., kterou se stanoví hygienické požadavky na pitnou a teplou vodu a četnost a rozsah kontroly pitné vody, ve znění pozdějších předpisů (dále jen **vyhláška č. 252/2004 Sb.**).

*MONITOROVACÍ PROGRAM

Podle § 3c odst. 2 a 3 zákona 258/2000 Sb., a §4 vyhlášky č. 252/2004 Sb.

§ 3c odst. 2 a 3 zákona č. 258/2000 Sb.

(2) Monitorovací program obsahuje plán

- a) sběru a rozborů bodových vzorků vody nebo měření zaznamenaných procesem průběžného monitorování včetně způsobu stanovení míst odběru vody,
- b) kontroly záznamů funkčnosti a stavu údržby zařízení,
- c) kontroly úpravy vody, odběru vzorků vody, akumulací a rozvodné infrastruktury a
- d) kontroly ochranného pásma.

(3) Monitorovací program zpracovaný podle odstavce 2 musí umožňovat

- a) ověřit, že opatření zavedená za účelem kontroly rizik pro veřejné zdraví fungují účinně v celém řetězci zásobování vodou, a to od povodí přes místo odběru, úpravu, akumulaci a distribuci ke konečnému odběrateli,
- b) poskytnutí informací o jakosti vyráběné a dodávané pitné vody,
- c) ověřit, že u odběratele a další osoby v obdobném postavení je voda zdravotně nezávadná a odpovídá všem požadavkům stanoveným prováděcím právním předpisem nebo rozhodnutím vydaným podle § 3 odst. 4, § 3a odst. 1 a 3 nebo § 21 odst. 2 příslušným orgánem ochrany veřejného zdraví, a
- d) určit nejvhodnější způsoby zmírňování rizik pro veřejné zdraví.

§4 vyhlášky č. 252/2004 Sb.

Způsob provádění monitorovacího programu

(1) Provádění monitorovacího programu zahrnuje:

- a)** kontroly rizikových aktivit v ochranném pásmu vodního zdroje, případně širším souvisejícím územím, je-li to nezbytné z hlediska ochrany vodního zdroje před znečištěním,
- b)** kontroly stavu ochranného pásma, stavebně technického stavu jímacích objektů, úpravny vody, vodojemů, čerpacích stanic a další související infrastruktury systému zásobování pitnou vodou, včetně kontroly zabezpečení těchto objektů proti vniknutí nepovolaných osob,
- c)** kontroly funkčnosti a stavu údržby technických zařízení používaných k jímání, dopravě, úpravě, dezinfekci, kontrole jakosti pitné vody nebo měření tlaku či množství dodávané pitné vody, jakož i ke kontrole zabezpečení provozních objektů,
- d)** měření zaznamenaná procesem průběžného sledování, sloužící ke kontrole jakosti surové, upravované, upravené nebo dodávané vody nebo ke kontrole procesů úpravy vody; tato měření se použijí v případě, že z posouzení rizik vyplynou jako potřebná kontrolní opatření,
- e)** odběry a rozborů bodových vzorků surové, upravované, upravené i dodávané vody.

Příklad Monitorovacího programu:

Činnost	Zodpovědná osoba	Frekvence

- **O všech skutečnostech se vždy provede záznam do provozního deníku.**

Činnosti jako např.:

- Údržba okolí studny
- Kontrola ochranného pásma (zakrytí studny, uzamčení, oplocení vrtu..)
- Kontrola zabezpečení zdroje
- Sledování stavu potrubí a armatur pochůzkou po trase vodovodu
- Kontrola technického stavu a funkčnosti zařízení, dávkovacího zařízení a čerpadel
- Množství a doplnění dezinfekčního prostředku v zásobníku chlorátoru
- Čištění a dezinfekce zdroje
- Zajištění odběrů vzorků PV dle vyhl.č. 252/2004 Sb.
- U vodárny kontrola a dofouknutí tlakové nádoby, vyčištění a propláchnutí mechanického filtru ve vodárně ...
- Kontrola technického stavu zdroje vody odbornou firmou, vodovodu, chlorátoru a případné vyčištění
-

****HODNOCENÍ RIZIK**

§ 3a vyhlášky č. 252/2004 Sb.

Postup vypracování posouzení rizik a hodnocení jeho výsledků

Posouzení rizik se zpracovává jako dokument, který popisuje průběh rizikové analýzy systému zásobování pitnou vodou a navrhuje nápravná a kontrolní opatření k ošetření nepřijatelných rizik; konkrétní postup jeho vypracování a hodnocení výsledků tohoto postupu stanoví příloha **č. 7 k této vyhlášce**.

§ 3c odst. 5 zákona č. 258/2000 Sb.

Posouzení rizik obsahuje:

- a) popis systému zásobování vodou,
- b) popis zjištěných nebezpečí a odhad jejich závažnosti a
- c) stanovení nápravných nebo kontrolních opatření k odstranění nebo zmírnění nepřijatelných rizik v celém systému zásobování.

Postup vypracování posouzení rizik a hodnocení výsledků tohoto postupu stanoví prováděcí právní předpis.

Odkaz na stránky státního zdravotního ústavu v Praze (dále jen SZÚ), kde je metodická podpora pro hodnocení rizik:

<http://www.szu.cz/tema/zivotni-prostredi/wsp>

Pro účely zákona o ochraně veřejného zdraví byl postup vypracování posouzení rizik rozdělen do série **8 kroků**:

1. Ustavení osoby či týmu pro vypracování posouzení rizik
2. Popis systému zásobování vodou
3. Identifikace nebezpečí
4. Charakterizace rizika
5. Nápravná a kontrolní opatření
6. Provozní monitorování kritických bodů
7. Verifikace
8. Přezkoumání účinnosti

Krok 1: Ustavení osoby či týmu pro vypracování posouzení rizik

- Jmenování osoby či ustanovení pracovního týmu odpovědného za zpracování posouzení rizik a jeho zavedení do praxe.
- Hlavní odpovědná osoba, která zpracování provedla, a seznam členů pracovního týmu, pokud zpracování provádělo více osob.

Krok 2: Popis systému zásobování vodou

- Inventura systému po stránce technické, organizační i personální.
- Aktuální popis systému zásobování vodou (zdroj, úprava, distribuce, odběratelé, organizace provozovatele - odpovědnost za jednotlivé úseky systému, způsob dokumentace činností).

Pokud je systém dobře popsán v PR, stačí stručné shrnutí či odkaz na PR

Krok 3: Identifikace nebezpečí (tento krok bude zpracován v samostatné tabulce „Hodnocení rizik_body 3,4,5“ v kolonce „Nebezpečná událost / příčina“)

- Vyhledání všech relevantních existujících nebo hrozících nebezpečí v posuzovaném systému zásobování; popis stávajících kontrolních opatření a jejich propojení s určenými nebezpečími.
- V tomto kroku doporučuje SZÚ uvést minimálně těchto 6 nebezpečí:
 - 1) Vniknutí neznámé (neautorizované) osoby do vodojemu
 - 2) Nevhodný materiál distribuční sítě podléhající korozi nebo uvolňující nežádoucí chemické látky nebo podporující růst bakterií
 - 3) Nevhodný způsob odkalování sítě
 - 4) Náhlý pokles tlaku v síti v důsledku havárie na řadu
 - 5) Hygienicky nedokonalý způsob opravy řadů a jejich znovuzavedení do provozu po haváriích a rekonstrukcích
 - 6) Absence nebo nefunkční zařízení zabraňujícího zpětnému vtoku v objektech napojených na vodovod, ve kterých existuje riziko propojení s rozvodem nepitné vody nebo domovní studnou

- Seznam identifikovaných nebezpečí a jejich příčin, rozdělených podle **jednotlivých částí systému zásobování** (*Zdroj vody, jímání; Ochranná pásma, okolí zdroje; Úprava vody včetně dezinfekce; Vodojem; Distribuční síť; Organizační zajištění provozování...*) a doplněných o již použitá relevantní kontrolní opatření. Návrh dodatečného šetření v případě nejasných nebezpečí.

Krok 4: Charakterizace rizika (tento krok bude zpracován v samostatné tabulce „Hodnocení rizik_body 3,4,5“ v kolonkách „Pravděpodobnost výskytu nebezpečí“; „Následky/Dopad“; „Míra rizika“)

- Odhad pravděpodobnosti vzniku nebezpečí podle tabulky 2 a následků zjištěných nebezpečí podle tabulky 3, určení nepřijatelných rizik a s nimi souvisejících kritických bodů v systému zásobování.
- Seznam identifikovaných nebezpečí s určením jejich závažnosti, který obsahuje:
 - a) hodnocení pravděpodobnosti jejich výskytu a jejich následků na **jakost** nebo **množství** dodávané vody,
 - b) **míru rizika** každého nebezpečí vyplývající z uvedeného hodnocení,
 - c) **označení nepřijatelných rizik** (kritických bodů systému).

Krok 5: Nápravná a kontrolní opatření (tento krok bude zpracován v samostatné tabulce „Hodnocení rizik_body 3,4,5 v kolonce „Nápravná a kontrolní opatření“)

- Určení odpovídajících nápravných nebo kontrolních opatření u nepřijatelných rizik nebo dalších rizik, která provozovatel považuje za významná a potřebná k ošetření, a naplánování jejich provedení či zavedení do praxe.
- Seznam nepřijatelných rizik s návrhem na:
 - a) nápravná opatření k jejich odstranění nebo zmírnění (tam, kde je to možné), včetně časového harmonogramu,
 - b) kontrolní opatření (tam, kde riziko nelze odstranit).

Krok 6: Provozní monitorování kritických bodů

- Zavedení systému provozního monitorování zvolených kontrolních opatření u kritických bodů.
- Návodů na způsob a četnost kontroly kritických bodů formou kontrolních opatření a jejich začlenění do monitorovacího programu, včetně způsobu dokumentování provedených kontrol.
- *Např.: Kontroly kritických bodů jsou součástí běžného provozu a dále jsou uvedené v monitorovacím programu, který je součástí PR. Pravidelné kontroly budou dokumentovány dle kapitoly 4 v PR.*

Krok 7: Verifikace

- Ověření správnosti posouzení rizik a provozního řádu a jejich účinnosti v praxi.
- Popis, jakým způsobem budou hodnoceny správnost a účinnost posouzení rizik a provozního řádu a jejich naplňování v praxi.

Např.:

Bude prováděno:

- 1) Sledování kvality pitné vody dle vyhlášky č. 252/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů
- 2) Vyhodnocování laboratorních výsledků pitné vody
- 3) Vyhodnocování počtu a příčin havárií
- 4) Vyhodnocení počtu a příčin stížností spotřebitelů

Krok 8: Přezkoumání účinnosti

- Periodické přezkoumání účinnosti posouzení rizik na základě nových zkušeností, výsledků o jakosti vody a havárií.

Doporučujeme: Např.: Trvalý provoz - přezkoumání PR min. 1 x za rok, sezónní provoz - přezkoumání PR při začátku a ukončení provozu, dále přezkoumání PR po mimořádných událostech jako jsou přívalové deště, havárie vdv či na zařízení na úpravu vody, při změně organoleptických vlastností pitné vody atp.→udělat krácený rozbor vody, pokud budou špatné výsledky→postup dle kritických bodů nebo dle PR.

- Datum, kdy bude nejpozději provedeno přezkoumání, a podmínky, za kterých má být přezkoumání provedeno okamžitě.

Doporučujeme: Pokud nedojde ke změně provozního řádu, provozovatel je povinen dle §3c odst. 7 zákona č. 258/52000 Sb., o ochraně veřejného zdraví předložit provozní řád ke schválení příslušnému orgánu ochrany veřejného zdraví nejméně jednou za 5 let. Provozní řád bude přezkoumán okamžitě, pokud by došlo k zavedení nové technologie úpravy vody nebo k havarijní situaci, které šlo předvídat - posouzení rizik bude aktualizováno po ukončení mimořádné události bez zbytečného odkladu.

Aktualizace č.2, datum:7/2021